

TRAGÈDIA A BADALONA

Un estira-i-arronsa per les competències sobre el sensellarisme que deixa un buit de poder

Reclam per demanar un pla que abordi solucions a l'infrahabitatge a nivell català

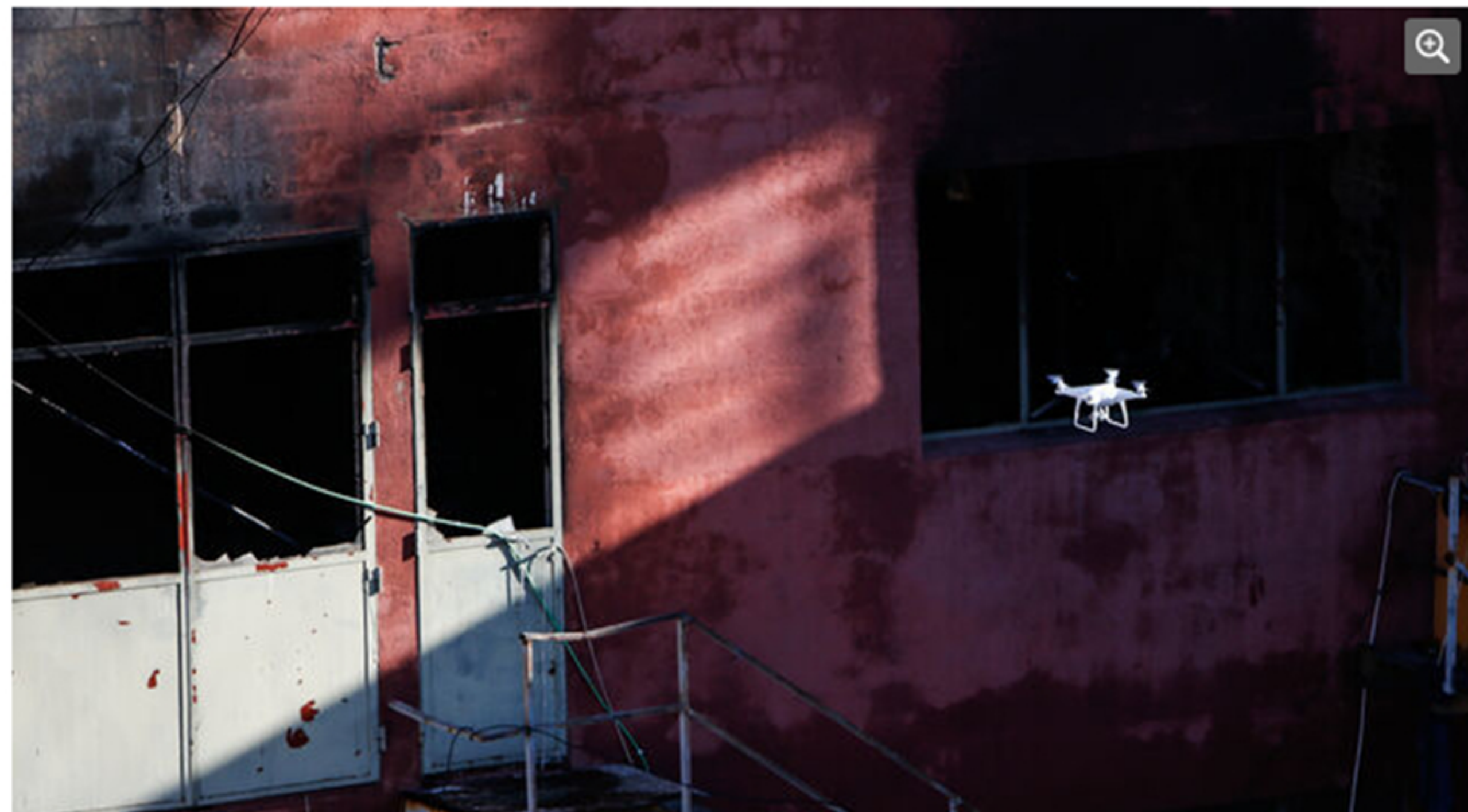
6 min. BARCELONA 10/12/2020 21:36 Traduccions: CAT / CAS / ENG

MARTA RODRÍGUEZ CARRERA

3

Comparteix

Guarda

El dron dels Bombers sobrevolant les restes calcinades de la nau cremada al Gorg de Badalona / CÈLIA ATSET

L'estratègia de tirar pilotes fora que han practicat les administracions davant del devastador incendi de la nau industrial de Badalona -en què han mort tres persones- donava la raó al relator especial per a l'extrema pobresa i els drets humans de l'ONU. Després d'haver visitat Espanya -també Catalunya-, l'australià Philip Alston va deixar per escrit com els polítics "han fallat en gran mesura a les persones que viuen en la pobresa" i com no hi ha oferta d'habitatge assequible i els serveis socials fan curt de recursos i d'inversió.

L'informe del relator, presentat el febrer pre pandèmic, no ho detallava, però un dels gran problemes a Catalunya és que, a més, no hi ha desplegat un pla estructural per fer abordatge conjunt del sensellarisme i són els ajuntaments els que han de batallar amb les situacions. La falta de voluntat política o l'absència de recursos en els municipis més petits fan que escassegin els programes locals per als que malviuen en infrahabitatges, i encara menys per oferir-los una atenció d'emergència. Per no haver-hi, no hi ha ni un cens fiable de quanta gent malviu com a sensesotro a Catalunya i, segons ha confirmat el conseller d'Afers Socials, tampoc de quantes naus i assentaments hi ha ocupats.

→ Tragèdia a Badalona

En un ajuntament de la segona corona metropolitana admetien que, si en el seu municipi hagués passat una desgràcia similar a la de Badalona, no haurien tingut capacitat de reacció més enllà de donar una ajuda econòmica per a l'alimentació, perquè no compten amb oferta d'allotjament d'urgència, més enllà de pagar alguna nit d'hostal. En altres municipis les administracions afirmen amb la boca petita que recomanen a la persona que sobreviu al carrer buscar una solució a Barcelona. Precisament des de l'ajuntament de la capital catalana la comissionada de Serveis Socials, Sònia Fuertes, reclama a la Generalitat que prengui "el lideratge" per dissenyar una estratègia real a nivell català per unificar des dels serveis fins als mecanismes d'avaluació.

Problemes enquistats

Els assentaments o les naus industrials en desús ocupats per persones sense cap altra alternativa són un fenomen que s'arrossega fa més de dues dècades i que "anirà a l'alça", afirma Isabel Marquès, síndica de greuges de Terrassa i membre del Fòrum de Síndics Locals, que constata l'enquistament de la problemàtica per la falta d'habitatge a un preu adequat als minsos sous actuals. Però el problema inicial és que s'ha barrat l'accés a la regularització de la documentació de molts dels residents d'aquests infrahabitatges, com a conseqüència de polítiques estatals i europees que castiguen el dret a migrar i empenyen milers de persones "a la irregularitat, la precarietat, l'exclusió o l'assetjament policial", segons un comunicat de SOS Racisme.

La potestat de concedir el permís de residència és una competència estatal, però, com assenyala la síndica terrassenca, els migrants també troben molts obstacles als municipis per la negativa de molts ajuntaments a empadronar els veïns que no tenen un domicili fix, malgrat que la legislació és molt clara i assenyala el dret i el deure a disposar d'empadronament.

És el cercle pervers que "invisibilitza" milers de persones que no poden accedir a drets bàsics com l'educació per als fills, l'assistència sanitària o a optar a un habitatge social, critica Marquès. "No s'està dient que l'Ajuntament doni un pis, sinó que ha d'acompanyar la persona perquè trobi un lloc digne, donar-li drets", subratlla, i rebutja que qualsevol administració s'espolsi de sobre les responsabilitats i deixi un "buit de poder". En aquest sentit, també assenyala que "la Generalitat té molt a dir" i que no es pot escudar en les competències, perquè ha de buscar la capacitat per crear borses d'habitatge social on es pugui derivar qui ho necessiti o donar suport als ajuntaments per disposar d'una "intervenció més integral".

Tancar els ulls

Sílvia Torralba fa 15 anys que sovinteja naus i assentaments a Barcelona a través d'Amics del Moviment Quart Món. Explica que són llocs amb una "gran diversitat de persones i situacions" -famílies amb criatures, migrants en situació irregular o adults sols en l'extrema pobresa- que no sempre reben una resposta diferenciada. L'activista lamenta que la immensa majoria dels consistoris tracten els usuaris com si "estiguessin de pas" i eviten fer polítiques a mitjà i llarg termini esperant que marxïn.

La realitat és que un assentament s'acaba quan es produeix un "desnonament forçat" i, per norma general, els residents busquen altres llocs semblants, encara que sigui canviant de municipi. A l'àrea metropolitana el canvi és imperceptible per la gran connectivitat i el continu urbà, així que la problemàtica es trasllada de territori però no desapareix, resumeix Jordi Mir Garcia, professor d'humanitats de la UPF, per a qui el sensellarisme, com la crisi d'acollida migratòria, és la cara de la "vulneració de drets humans", així que tampoc creu que es pugui abordar amb solucions locals.

Com un mantra, experts i entitats socials apunten que la base per perfilar una sortida digna és l'habitatge. "Els ajuts econòmics paren el cop, però no són transformadors", diu Torralba. Des de la Taula del Tercer Sector recorden que l'oferta de pisos socials és gairebé vuit cops inferior a la mitjana europea (2% enfront del 15%), i també reclamen que la renda garantida de ciutadania no exclouï altres ajudes. Per la seva banda, des de Càritas es lamenten que els que no tenen permís de residència legal no poden entrar ni a la llista d'habitatges.

Al ball de competències, l'alcalde de Badalona, el popular Xavier García Albiol, hi ha sumat la variable de la responsabilitat del sinistre i ha apuntat directament als residents de la nau, al·legant problemes de "convivència" amb la resta de veïns del barri. Per al professor Mir Garcia, l'etiqueta d'assenyalar-los "ja no com a irregulars, sinó com a ocupants il·legals", és perillosa, perquè "envia un missatge d'estigmatització" d'un col·lectiu sencer, obviant el debat que es tracta d'una situació global i complexa. La síndica Marquès explica que en algun conflicte entre residents de naus i de pisos convencionals els primers serveis que es presenten són els de "la policia". SOS Racisme ha acusat l'alcalde badaloní de ser "còmplice necessari" de la tragèdia "per acció o omissió" i ha lamentat que els drets humans s'hagin convertit en un "privilegi".